

nskog vojskovođe Leona imenom Juraj. Odgovarajući na suze roditelja i mladića koji su osobito štovali sv. Jurja, sv. Juraj se javlja mladiću upravo u času kad ovaj izlazi iz kuhinje svoga gospodara s vrčem za toplu vodu u ruci i odvodi ga na konju kući gdje je upravo u toku svečanost u čast svečeva blagdana.

Treća legenda **De iuvene Mytilenaeo capto** prema jednom atonskom rukopisu i vatikanskom iz 1542. g. po svom je sadržaju posve slična prethodnoj, samo je promijenjeno poprište događaja [grčki otoci Mitilena i Kreta] i imena osoba.

Proučavanje spomenutih legenda osim što je donijelo rješenje likovne zagonetke sv. Jurja s dječakom na konju, navelo je autora na pretpostavku o prvenstvu teme s mladićem pred temom sa zmajem. Tema, naime, s mladićem, koja je, doduše, likovno zabilježena tek od 14. st., pismeno je fiksirana stoljeće ranije nego tema sa zmajem [12. st.]. Preko te činjenice ne bi, prema autoru, trebalo olako prijeći pogotovo ako se uzme u obzir da je tema s mladićem postojala i kao samostalni likovni prikaz, tzv. "autonomno oslobađanje dječaka" [die autonome Knabenrettung]. Do simultanog prikazivanja obaju čudesa [miraculum duplum] došlo je kasnije, a imalo je svrhu da se pokaže kako je mnogozazivani svetac pomoćnik u raznim nevoljama.

Na kraju se autor zadržao na bugarskoj umjetnosti u kojoj je u vrijeme "narodnog preporoda" u 19. st. došlo i do rascvata ove teme u raznim likovnim tehnikama, od kojih je posebice grafika mnogo pridonijela kultu narodnog sveca, osloboditelja zarobljenika, kakav je uz sv. Jurja i sljedeći svetac sv. Demetrije o kojemu je govor u idućem poglavlju pod naslovom: *Hagios Demetrios retteten afrikanischen Bischof aus seiner Gefangenschaft bei den Slawen* [Sveti Demetrije oslobada afričkog biskupa iz njegova zarobljeništva kod Slavena, str. 36-56].

Analizirajući jednu sliku u drvo-rezu iz bugarske škole Samokova [19. st.]

na kojoj su zajedno prikazani sv. Juraj i sv. Demetrije, autor zapaža paralelizam između ta dva prikaza. Oba sveca prikazana su na konju zajedno s nekim muškim likom i s kopljem uperenim protiv neprijatelja. Za razliku od sv. Jurja s kojim na konju jaše neki mladić, kod sv. Demetrija je to bradati stariji čovjek u biskupskom odijelu, a umjesto zmaja nalazi se pod konjem sv. Demetrija neki čovjek s isukanim mačem. Ovdje su također spojene u jedno dvije različite tradicije iz čudesa "velikomučenika" sv. Demetrija kojega Solun slavi kao zaštitnika svoga grada, a koji je mučeničku smrt podnio oko 303. g. u Sremskoj Mitrovici. Prema VI. gl. knjige *Miracula s. Demetrii* koju je u 7. st. sastavio nadbiskup Ivan I Solunski, Demetrije je izbavio iz ropstva biskupa Kiprijana iz mjesta Thenai na sjevernoj obali Afrike [danas Henchir Tina] kojega su na putu u Konstantinopol zarobili "divlji Slaveni". U ovoj se međutim legendi Demetrije ne javlja kao konjanik, pa nam u pomoć za tumačenje slike dolazi druga knjiga *Miracula* anonimnog pisca iz 7. st. gdje se u *laudatio in summa* navodi da je među ostalim Demetrije izbavljao zarobljenike javivši im se kao konjanik i posadivši ih na konja doveo do svojeg rodnog Soluna. Kao vitez konjanik izričito je opisan Demetrije u tamničarevu izvještaju na drugom mjestu legende. Čovjek na kojega je Demetrije uperio koplje trebao bi, prema autoru, biti bugarski car Kalojan koji je pao pod Solunom 1207. g. za vrijeme opsade Soluna. Naime, pobjedu nad Bugarima pripisivali su tada Solunjani svom zaštitniku sv. Demetriju.

Kada je došlo do simultanog prikazivanja obaju čudesa [scena s carem Kalojanom zabilježena je i samostalno], nije poznato. U svakom slučaju nema za to potvrde prije 16. st. Osim brojnih fresaka i ikona autor bilježi slike izvedene u najjednostavnijoj tehnici u novogrčkim, bugarskim i srpskim "pučkim knjižicama" u kojima je događaj sa slike ispričan na način narodnih priča.

Nadnacionalni značaj ovoga grčkog sveca-viteza, kojega su prikazi prošli-

